

Собко О. Вплив офшорингу процесів знань на розвиток інтелектуального капіталу підприємства: польський досвід [Електронний ресурс] / О. Собко // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2014. — Вип. 1 (10). — С. 33-41. — Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2014/14soippd.pdf>.

УДК 330.14.01

JEL Classification: D83, G24

Ольга Собко

Тернопільський національний економічний університет,
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, 46020
e-mail: sobko_sobko@mail.ru

к.е.н., доцент кафедри економіки підприємств і корпорацій

ВПЛИВ ОФШОРИНГУ ПРОЦЕСІВ ЗНАНЬ НА РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА: ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД

Анотація. У статті вміщена авторська позиція до трактування поняття інтелектуального капіталу підприємства. Запропоновано ретроспективний аналіз розвитку офшорингу процесів знань. Проаналізовано польський досвід поширення офшорингу процесів знань і визначено можливості його застосування в Україні. Обґрунтовано вплив офшорингу процесів знань на розвиток інтелектуального капіталу підприємств.

Метою написання статті є представлення зарубіжного досвіду поширення офшорингу процесів знань та моделювання векторів їх розвитку в Україні.

Завдання дослідження передбачають формування термінологічного поля шляхом опрацювання власної дефініції термінів «інтелектуальний капітал підприємства» та «офшоринг процесів знань»; визначення потенційних переваг, які виникають від його поширення у вітчизняній практиці господарювання.

Результати дослідження полягають у представленні власного трактування терміну офшоринг процесів знань, обґрунтуванні соціально-економічної доцільності їх поширення в умовах інфономіки, моделюванні перспективних векторів їх розвитку в українських реаліях.

Ключові слова: інтелектуальний капітал підприємства, інфономіка, офшоринг процесів знань, делокалізація потенціалу наукових послуг, інноваційний розвиток, інтелектуалізація процесів виробництва.

Ольга Собко

ВЛИЯНИЕ ОФШОРИНГА ЗНАНИЙ НА РАЗВИТИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО КАПИТАЛА ПРЕДПРИЯТИЯ: ПРАКТИКА ПОЛЬШИ

Аннотация. В статье предложена авторская трактовка понятия интеллектуального капитала предприятия. Предложено ретроспективный анализ развития офшоринга процессов знаний. Проанализирован польский опыт распространения офшоринга процессов знаний и определены возможности его применения на Украине. Обосновано влияние офшоринга процессов знаний на развитие интеллектуального капитала предприятий.

Sobko O. (2014). The impact of the knowledge process offshoring on the enterprise intellectual capital development : polish experience [Vplyv ofshorynhu protsesiv znan' na rozvytok intelektual'noho kapitalu pidpryyemstva: pol's'kyy dosvid]. *Sotsial'no-ekonomichni problemy i derzhava - Socio-Economic Problems and the State* [online]. 10 (1), p. 33-41. [Accessed May 31, 2014]. Available from: <<http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2014/14soippd.pdf>>.

Целью написания статьи является представление зарубежного опыта распространения офшоринга процессов знаний и моделирование векторов их развития на Украине.

Задачи исследования предусматривают формирование терминологического поля путем обработки собственной дефиниции терминов «интеллектуальный капитал предприятия» и «офшоринг процессов знаний», определение потенциальных преимуществ, которые возникают от его распространения в отечественной практике хозяйствования.

Результаты исследования заключаются в представлении собственной трактовки понятия офшоринга процессов знаний, обосновании социально-экономической целесообразности их распространения в условиях инфономики, моделировании перспективных векторов их развития в украинских реалиях.

Ключевые слова: интеллектуальный капитал предприятия, инфономика, офшоринг процессов знаний, делегализация потенциала научных услуг, инновационное развитие, интеллектуализация процессов производства.

Olha Sobko

Ternopil National Economic University,
11 Lvivska st., 46020 Ternopil, Ukraine

e-mail: sobko_sobko@mail.ru

PhD, Assoc. Prof., Department of Economics enterprises and corporations

THE IMPACT OF THE KNOWLEDGE PROCESS OFFSHORING ON THE ENTERPRISE INTELLECTUAL CAPITAL DEVELOPMENT: POLISH EXPERIENCE

Abstract. *The author's view concerning the interpretation of the concept "the intellectual capital of the enterprise" is provided in the article. The retrospective analysis of the development of the knowledge processes offshoring is suggested. The Polish experience of spreading the knowledge process offshoring was analysed and the possibilities of its applying in Ukraine were determined. The influence of the knowledge process offshoring on the development of intellectual capital of the companies was substantiated.*

The aim of the article is to represent the foreign experience of spreading the offshoring of the knowledge process and to model the vectors of its development in Ukraine.

Research objectives include the forming of terminological base by processing own definitions of the terms "intellectual capital of the enterprise" and "offshoring of the knowledge process", identifying the potential benefits arising from its spread in domestic business practice.

Results of the study include our own interpretations of the term "offshoring of the knowledge process", reasoning the social-economic expediency of their spreading in infonomiks terms, modelling the prospectives of their development in Ukrainian realities.

Keywords: *intellectual capital of an enterprise, infonomiks, knowledge of the process offshoring, delocation of the research services potential, innovative development, intellectualization of production.*

Постановка проблеми. В умовах «нової парадигми» функціонування суб'єктів господарювання характеризується швидкими процесами деіндустріалізації, що проявляється ліквідацією науково-дослідних підрозділів великих промислових підприємств чи їх трансформацією у сучасні наукові центри з якісно оновленими цілями і мотивами діяльності. Створення таких наукових центрів супроводжується пошуком наукового потенціалу в інших країнах, які можуть забезпечити зниження витрат на створення нових знань, що є основою розвитку інтелектуального капіталу підприємства. Делегалізація потенціалу наукових послуг

в країні, які володіють високим фаховим рівнем персоналу, залученого до наукових досліджень, та нижчою вартістю робочої сили, відбувається шляхом відкриття сучасних наукових центрів і формування наукової інфраструктури. Враховуючи такі тенденції на глобальному ринку, можемо стверджувати, що Україна має цілком реальні можливості для використання цих перспектив стратегічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження офшорингу процесів знань є відносно новим вектором в економічних науках. Основу дослідження закладено у працях таких сучасних економістів як Гаррі Гарреффі, Каріні Фернандес-Старк, Дороти Цесельської, Амбоса Бйорна та ін. Однак, зважаючи на новизну даного напрямку дослідження можемо стверджувати, що тут і надалі спостерігатимемо активізацію наукових розвідок, зумовлену становленням інформаційної економіки – інфономіки.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Панорама наукових досліджень, свідчить про те, що успішні корпорації активізують процеси передачі частини науково-прикладних досліджень до країн з достатнім рівнем освітньої підготовки громадян і дешевшою робочою силою з метою зниження витрат. Віддаючи належне напрацюванням економістів, можемо стверджувати, що наукові пропозиції, які відображають теоретичні аспекти поширення офшорингу процесів знань на українські терени з метою розвитку інтелектуального капіталу вітчизняних підприємств, є своєчасними та доцільними.

Постановка завдання. Метою написання статті є обґрунтування векторів розвитку інтелектуального капіталу підприємства на основі поширення офшорингу процесів знань в умовах інфономіки.

Виклад основного матеріалу. Сучасний етап економічного розвитку характеризується глобалізацією ринків, демографічними змінами, високим рівнем інноваційності, швидкими темпами прогресу інформаційних технологій, зростанням ролі знань, що визначає вектори модернізації народного господарства шляхом появи «знанцевомістких» галузей і виробництв. Забезпечення зрівноваженого економічного розвитку підприємств в умовах «нової парадигми господарювання» з огляду на суспільний прогрес усе більшою мірою базується на формуванні унікального виробничого ресурсу – інтелектуальному капіталі. Виступаючи каталізатором економічного зростання і поліпшення соціального рівня розвитку громадянського суспільства, інтелектуальний капітал стає популярною термінологічною одиницею як в теоретичних дослідженнях, так і в господарській практиці суб'єктів господарювання, супроводжуючи їх трансформацію в «інтелігентні підприємства». Розвиток інтелектуального капіталу підприємства виступає основною метою його господарювання, враховуючи корисність (цінність), яку він приносить не лише для його власників, менеджерів, працівників, а й локальних громад, в середовищі яких воно функціонує, і країни загалом. Це засвідчує те, що розвиток інтелектуального капіталу перетворюється на ключовий процес в екзистенції вітчизняних суб'єктів господарювання.

Водночас для розвитку інтелектуального капіталу підприємств важливим є економічне забезпечення, що ґрунтується на динаміці фінансового ринку, оскільки саме так держава гарантуватиме рівний доступ до фінансових ресурсів усім без винятку суб'єктам господарювання. Зазначимо, що для України це питання стоїть дуже гостро, адже нерозвиненість форм співпраці «наука-бізнес», недосконалість функціонування фінансового ринку, зростання дефіциту Державного бюджету (динаміка якого протягом державності України була вкрай негативною, зокрема у 1990 р. цей показник, при запланованих 2 % від ВВП, перевищив 18 % [2], у 2011 р. збільшився до 3,8 % від ВВП, а у 2012 р. збільшився у 2,3 рази в порівнянні до попереднього року, досягнувши рівня 53,8 млрд. грн.) [1], які посилюються ще й впливом світових фінансових криз (наприклад, Велика рецесія 2007-2008 рр., яка за оцінками економістів Майкла Бордо та Джона Лейтон-Лейна зайняла 4 місце серед глобальних криз [3]), унеможливають розвиток інтелектуального капіталу вітчизняних підприємств.

Враховуючи напрацювання сучасної економічної науки та опираючись на власні результати моніторингу, представимо власну дефініцію цього терміну. Згідно з нашими міркуваннями, інтелектуальний капітал підприємства – це взаємодія індивідуальної (капіталу знань і компетенцій), колективної (інноваційного та інформаційного капіталів) та соціальної (публічного та локального капіталів) домінант, що позитивно динамізує процес капіталізації суб'єкта господарювання.

Забезпечення розвитку інтелектуального капіталу вітчизняних підприємств в умовах економіки знань вимагає якнайшвидшого поширення на теренах країни офшорингу процесів знань. Саме такий вектор розвитку повинен стати відправною точкою у здійсненні всіх видів економічних реформ, націлених на забезпечення зростання зацікавленості Україною закордонними інвесторами. Крім того, ми вважаємо, що на сьогодні потенційні можливості України порівняно з іншими країнами є вищими, адже рівень підготовки майбутніх дослідників саме у природничому напрямі є дещо кращим, ніж, наприклад, у наших польських сусідів. Однак, зауважимо, що ці переваги є короткостроковими, а тому важливість їх швидкого використання є найважливішою.

Делокалізація потенціалу наукових послуг відбувається у рамках процесів їх офшорингу, насамперед, у формі прямих іноземних інвестицій, який на сьогодні охоплює більше 100 країн світу. За дефініцією, запропонованою OECD, офшоринг полягає у виокремленні частини бізнесових, IT, науково-дослідних послуг із наступною їх передачею до виконання підприємствам, які знаходяться на теренах країн із нижчими витратами праці і/чи більших обсягів інтелектуального капіталу [11]. Серед країн-лідерів, де вартість офшорингових послуг є найвищою дослідники виділяють Індію (40 % світового ринку), а ринок Центрально-Східної Європи становить біля 6 %. Зауважимо, що країною, яка утримує лідерські позиції щодо кількості працівників у цій сфері на теренах Східної Європи, є Польща, Чехія, Угорщина, Румунія, Словаччина і Болгарія. За останніми оцінками організації «NASSCOM», вартість офшорингових послуг у світовому масштабі сягала біля 117,5 млрд. дол. США [8].

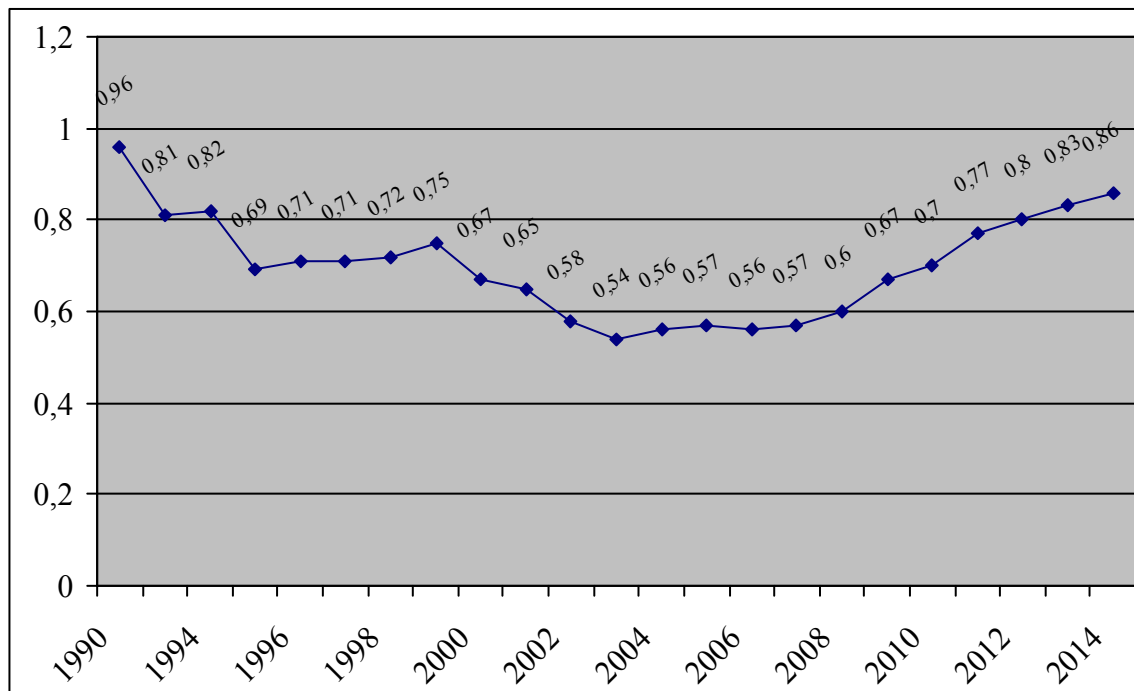
Ретроспективний аналіз дає підстави вченим виділити три хвилі у розвитку процесів офшорингу: перша – з початку 1980 рр. пов'язана з перенесенням виробничих процесів; друга – з початку 1990 рр. – відображає перенесення IT-послуг і рутинних бізнес-процесів, які забезпечують основи функціонування підприємств; третя хвиля почалася із початком XXI століття – пов'язана з перенесенням за кордон послуг, які забезпечують створення нових знань [6].

Сучасні тренди офшорингу процесів знань базуються на аналітичних та експертних оцінках, що дозволяють забезпечувати високий рівень інтелектуалізації праці на підприємстві шляхом розширення доступу до висококваліфікованих, насамперед, технічних, аналітичних працівників. Крім того, останнім часом з'явилися потреби у спеціалістах різногалузевої підготовки. Зауважимо, що у 1990 рр. німецькі транскордонні корпорації відкрили більше закордонних науково-дослідних центрів, ніж за 50 попередніх років [7]. За твердженнями дослідників, саме застосування офшорингу процесів знань відомими міжнародними інвестиційними банками дає їм підстави утримувати високі рейтинги якості досліджень і аналітичних оцінок.

Проблема поширення офшорингу процесів знань в Україні не знайшла підтримки ні в державному, ні в бізнес-секторах. Водночас, наша сусідня держава – Польща, навпаки, активно сприяє розвитку цих процесів на своїх теренах. Наприклад, у 2010 р. найуспішнішим інноваційним проектом, реалізованим у м. Жешів, була інвестиція американської фірми «*Hamilton Sundstrand Poland*» у створення сучасного науково-дослідного центру, що дозволить залучити 70 інженерів до здійснення проектних досліджень допоміжних моторів «*APU*», які є додатковим джерелом енергії під час польоту і простою літака на аеродромі. Крім того, позитивна динаміка іноземних інвестицій, призначених для фінансування науково-дослідних проектів Польщі протягом останніх восьми років, коли віднотовано більш ніж 3-кратне зростання цього показника саме в бізнесовому секторі, доводить поширення

офшорингу процесів знань у східному векторі. Зауважимо, що такий підхід до модернізації векторів економічного зростання дає можливість забезпечувати країні інноваційний розвиток на основі інтелектуалізації процесів виробництва продукції та надання послуг.

Становлення інноваційної моделі розвитку змінює конкурентні позиції суб'єктів господарювання, вимагаючи активізації процесів розробки та впровадження інтелектуальних продуктів – інновацій та значної фінансової підтримки. Протягом останніх років у найближчій країні, з якою межує Україна, – Польщі – фінансування науково-дослідної діяльності з бюджетних і позабюджетних джерел характеризувалося низьким рівнем порівняно з країнами Євросоюзу. Як відомо, показником, що відображає рівень фінансування НДДКР у країнах Євросоюзу, є відсоток до валового внутрішнього продукту. Динаміка цього показника для Польщі протягом 1990–2006 рр. не була позитивною. Так, даний показник протягом аналізованого періоду зменшився із 0,96 % у 1990 р. до 0,76% у 1995 р. Після цього настає період зростання вказаного показника до максимального рівня у 1998 р. – 0,75 %. Проте, на жаль, позитивної динаміки втримати не вдалося і, починаючи з 1999 р. до 2003 р. цей показник знижується до рівня 0,54 %. У 2004 р. спостерігалось незначне зростання зазначеного показника без утримання позитивної динаміки, зокрема у 2006 р. відбулося повторне його зниження до 0,56 % (рівень 2004 р). Для повноти оцінки зауважимо, що найнижче значення цього показника в Польщі зафіксовано у 2003 р. – 0,54 % (рис. 1).

* Примітка: дані за 2012-2014 - прогнозні.

Рис. 1. Динаміка фінансування наукових досліджень та розробок у Польщі в 1990-2010рр., у % до ВВП;

(джерело: складено на основі [7; 10])

Однак, сьогодні можемо стверджувати, що тенденція вищезгаданого показника у динаміці є зростаючою, а це вкотре підтверджує позитивні зміни у реалізації політики побудови економіки знань у цій країні. Так, починаючи з 2008 р., помітне збільшення поданого показника у 2009 р. та у 2010 р. на 0,03 % порівняно з попереднім роком. Враховуючи досвід фінансування науки у розвинутих країнах, цей показник є, звичайно, дуже низьким. Зокрема, в Іспанії він становить 1,35 %, у Португалії – 1,51 %, Словенії – 1,60 %, Чехії – 1,47 %, Фінляндії – 3,5 %, Швеції – 4,5 % [10]. Зауважимо, що політика, спрямована на поширення офшорингу процесів знань, дозволить забезпечити утримання позитивної динаміки у майбутньому.

Для формування нових конкурентних переваг для економіки Польщі урядом активно використовуються пропозиції стратегічних радників, які у своїх дослідженнях підтверджують, що на сьогодні Польща за своїми показниками знаходиться у розряді груп нижче середньої серед країн Європейського Союзу («*moderate innovators*»). Крім того, зазначається, що країни-лідери характеризуються високою якістю наукових досліджень, неабиякою активністю підприємств в інноваційній діяльності, великою кількістю отриманих патентів та успішною комерціалізацією наукових результатів. Водночас результати досліджень стратегічних радників при уряді Польщі підтверджують, що інтенсивність наукових досліджень у Польщі є майже втричі нижчою серед країн ЄС–27 [5].

У моніторингу фінансування наукових досліджень і розробок бачимо, що найменше інноваційних коштів вкладено в придбання документації і ліцензій нових технологій. Протягом аналізованого періоду зниження фінансування цієї сфери зафіксовано у 2001 р. – на 77,1 млн. злотих, що більше на 26 % порівняно з 2000 р., та у 2004 р., коли зменшення суми інвестицій у цю сферу склало 298,3 млн. злотих, або більше 40 % порівняно з 2003 р. Крім того, позитивна динаміка була помічена у низці років – у 2002 р., коли сума вкладених коштів у придбання документації та ліцензій зросла на 193,7 млн. зл., або більш ніж на 88 %. У 2003 р. зростання склало 321,2 млн. злотих або майже 78 % порівняно з 2002 р. У 2005–2006 рр. темпи дещо сповільнилися. Так, починаючи з 2005 р. до 2009 р. помітною є стабільна тенденція до несуттєвого щорічного зростання цього показника. Однак, уже в 2009–2010 рр. зменшилася кількість підприємств, які закупували або продавали нові технології, зменшилася і кількість підприємств, які купували результати наукових досліджень у Польщі та країнах ЄС [10].

У той же час, активізація офшорингу процесів знань забезпечила збільшення майже на третину кількості підприємств, які продавали результати наукових досліджень за межі Польщі, а саме в країні ЄС. Це свідчить про підвищення конкурентоспроможності польської науки у європейських країнах.

Отже, аналізуючи витрати на інноваційну діяльність, зауважимо, що більш активними в інноваційній діяльності були приватні підприємства, зокрема, фінансування витрат на інноваційну діяльність у приватному секторі перевищувало 70 %, у секторі послуг – понад 80 % від загальної суми витрат на фінансування інноваційної діяльності [7]. Принагідно зацентруємо увагу на тому, що активнішими тут були великі підприємства з чисельністю працівників понад 499 осіб. При цьому, основним джерелом фінансування інноваційних витрат були власні кошти підприємств, питома вага яких у промисловому секторі становила понад 60 %, а в секторі послуг – понад 80 % [7].

Варто зазначити, що у Польщі активною є державна підтримка інноваційної діяльності підприємств шляхом створення преференційних умов для здійснення інноваційної діяльності.

Важливими джерелами державної підтримки інноваційної діяльності підприємств у Польщі виступають кошти державних інституцій (центральної і місцевих органів влади) та фондів ЄС. За статистичними показниками протягом останніх п'яти років понад 20 % інноваційно активних підприємств у промисловому секторі отримали фінансову підтримку такого типу, тоді як у секторі послуг її одержав кожен десятий заклад. Крім того, підтримкою від державних інституцій скористалися понад 10 % промислових підприємств та понад 4 % закладів сфери послуг. Фінансову підтримку з фондів ЄС мали можливість отримати понад 6 % закладів сфери послуг [5].

Позитивним моментом можемо вважати те, що в країні перспективи підвищення конкурентоспроможності економіки пов'язані з визначенням нових конкурентних переваг, до яких відносять освіту, інноваційність, підприємництво, креативність та ефективність державної політики. Для побудови конкурентоспроможної економіки до 2020 р., за прогнозами вчених-практиків, у Польщі доцільно систематично щорічно підвищувати зростання витрат із державного бюджету на наукові дослідження на 15 % порівняно з попереднім роком [5]. Запропонована модель передбачає стабільне щорічне зростання ВВП

на 3,5 %, не враховуючи інфляції. Крім того, модель передбачає, що в 2015–2020 рр. буде забезпечено щорічне 20 % зростання коштів із фондів ЄС порівняно з 2010–2013 рр. та зростання питомої ваги приватних коштів на фінансування наукових досліджень до рівня 0,5 % ВВП [5].

На процеси поширення офшорингу знань позитивно впливає також розроблена Стратегія розвитку Республіки Польща до 2030 р., яка визначає цілі, що сприятимуть інноваційному розвитку економіки країни: підвищення інноваційності підприємств, підвищення конкурентоспроможності польської науки, збільшення ролі науки в забезпеченні інноваційного розвитку країни, підвищення рівня застосування інформаційних та комунікаційних технологій в економіці. Для їх реалізації стратегією протягом 2011–2020 рр. передбачено здійснити новелізацію системи освіти шляхом розвитку подальших здібностей до самонавчання і гарантії стабільності фінансування системи освіти. Особлива увага приділена створенню середовища для розвитку індивідуальної креативності громадян шляхом підвищення ефективності навчання та формування інноваційної культури, які забезпечать виникнення креативних галузей.

Перспективи переходу до інноваційної моделі розвитку в Україні повинні розглядатися як пріоритетні, пов'язані з широким використанням у всіх галузях інформаційно-комунікаційних технологій, розширенням доступу населення до інтернет-ресурсів і розвитком нових форм зв'язку між секторами науки, бізнесу та державним сектором. Лише такий підхід до організації господарської діяльності дозволить країні скористатися наявними на сьогодні перевагами для поширення офшорингу знань та активізації і підвищення конкурентоспроможності українського науково-освітнього сектора.

На основі публікацій учених робимо висновки, що найчастіше науково-дослідницька діяльність локалізується у США, а основними чинниками, які забезпечують такий вибір країни, є доступ до висококваліфікованої робочої сили та високий рівень забезпечення охорони інтелектуальної власності. Однак, згідно з даними Світового Банку, у 2012 р. США не стали абсолютним лідером серед низки провідних економік світу, що свідчить про позитивний вплив офшорингу знань на розвиток країн світу (табл. 1).

Таблиця 1

Рейтинги провідних економік світу у 2012 р.

Рейтинг	Економічний та інституційний індекс	Інноваційний індекс	Освітній індекс	Індекс ІТ
1	Сингапур	Швейцарія	Нідерланди	Бахрейн
2	Фінляндія	Швеція	Австралія	Швеція
3	Данія	Фінляндія	Норвегія	Люксембург
4	Швеція	Сингапур	Корея	Велика Британія
5	Гонконг, Китай	Данія	Греція	Нідерланди
6	Швейцарія	США	Швеція	Фінляндія
7	Канада	Нідерланди	Ісландія	Швейцарія
8	Норвегія	Ізраїль	Тайвань, Китай	Німеччина
9	Люксембург	Тайвань, Китай	Ірландія	Тайвань, Китай
10	Австрія	Канада	Іспанія	Гонконг, Китай

* Джерело: складено автором на основі [9].

Доцільно зауважити, що можливості залучення України до територій поширення офшорингу процесів знань на сьогодні суттєво обмежуються недосконалістю вітчизняного законодавства у сфері охорони прав інтелектуальної власності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, Україна має усі шанси скористатися світовими тенденціями офшорингу процесів знань, якщо утримуватиме високий

рівень підготовки спеціалістів технічних напрямів, а також удосконалив підготовку економістів-аналітиків і покращить якість підготовки різногалузевих фахівців. Крім того, в українських реаліях потенційні можливості поширення офшорингу процесів знань залежать від владних структур усіх рівнів, які повинні забезпечити політичну стабільність та економічну привабливість країни шляхом здійснення конструктивних реформ, які б давали країні економічні переваги (наприклад, податкова реформа, правова реформа щодо охорони прав інтелектуальної власності тощо). Згідно з нашими міркуваннями, нарощенню потенціалу української економіки в цьому напрямі сприятиме активізація міжсекторного партнерства.

Делокалізація потенціалу наукових послуг на теренах європейського простору дає Україні великі шанси для зниження рівня безробіття, підвищення інтелектуалізації праці, прогресивних змін у структурі зайнятості населення, покращення міграційної політики, покращення експортної динаміки, розширення доступу до міжнародних ринків та побудови конкурентоспроможної економіки.

Підсумовуючи додамо, що на сьогодні поширення офшорингу процесів знань на українські терени можливе лише на підставі розвитку міжсекторного партнерства, що сприятиме демократизації країни, підвищенню продуктивності праці та ефективності функціонування підприємств у глобальному середовищі, забезпечуючи пришвидшення темпів економічного зростання.

Використана література:

1. Дефіцит держбюджету виріс у 2012 році у 2,3 раза [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dt.ua/ECONOMICS/deficit-derzhbyudzhetu-viris-u-2012-roci-v-2-3-razi-do-53-mlrd-grn.html> (24.09.2013).
2. Пасічний М. Д. Дефіцит Державного бюджету в умовах трансформаційної економіки України. // Наукові праці НДФІ. – 2009. – 1 (46). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/npndfi/2009_1/Statti/Pasichny.pdf (24.09.2013).
3. Фінансова криза 2007-2008 рр. займає четверте місце серед глобальних криз // РБК Україна, 14.12.2010, 08¹⁵ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rbc.ua/ukr/finance/show/finansovyy-krizis-2007-2008-gg-zanimaet-chetvertoe-mesto-sredi-14122010081500> (08.07.2013 р.).
4. Björn A. Foreign Direct Investment in Industrial Research and Development: a Study of German MNCs / Ambos Björn // Research Policy. – 2005. – Vol. 34. – № 4. – P. 395–410.
5. Boni M. Polska 2030 – Trzecia fala nowoczesności / Michał Boni // Edukacja, nauka i rynek pracy: (Presa Rady Ministrów). – (28 marca 2011). [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pkpplewiatan.pl/opinie/aktualnosci/2011/1/files/2011_04/Rynek_pracy_-_MB_-_AKtywizacja_Zawodowa.pdf.
6. Ciesielska D. Wpływ offshoringu na rozwój przedsiębiorstwa w świetle koncepcji zarządzania wartością firmy / Dorota Ciesielska [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.e-finanse.com/artykuly_eng/105.pdf (04.08.2011).
7. Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2006-2009: [Електронний ресурс]: Informacje i opracowania statystyczne / Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Szczecinie / Magdalena Orczykowska, Joanna Piotrowska, Magdalena Wegner, Marta Zelińska. – Warszawa, 2010. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.stat.gov.pl/gus/nauka_tech_nika_PLK_HTML.htm
8. Gereffi G. The Offshore Services Value Chain: Developing Countries and Crisis / Gary Gereffi, Karina Fernandez-Stark. // World Bank Policy Research Working Paper – 2010. – nr. 5262. – P. 1–34 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://elibrary.worldbank.org/doi/pdf/10.1596/1813-9450-5262> (14.07.2013)
9. Knowledge Economy Index (KEI) 2012 Rankings [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.worldbank.org.
10. Małych Roczników Statystycznych Polski za 2000-2011. pdf. [Електронний ресурс]: / Główny Urząd Statystyczny Polski; redaktor główny Halina Dmochowska. – Warszawa: Zakład wydawnictw statystycznych, – Режим доступу: http://www.stat.gov.pl/gus/5840_737_PLK_HTML.htm?action=show_archive.
11. Offshoring and employment. Trends and impacts. – OECD, 2007 – 207 p. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.oecd.org/industry/ind/38819650.pdf> (22.08.2013).

REFERENCES

1. The budget deficit increased in 2012 by 2.3 times [*Defitsyt derzhbyudzhetu vyris u 2012 rotsi u 2,3 raza*], available at: <http://dt.ua/ECONOMICS/deficit-derzhbyudzhetu-viris-u-2012-roci-v-2-3-razi-do-53-mlrd-grn.html> (24.09.2013).

2. Pasichnyy M. D. State budget deficit in terms of the transformation of the economy of Ukraine [Defitsyt Derzhavnoho byudzhetu v umovakh transformatsiyanoi ekonomiky Ukrayiny]. *Naukovi pratsi NDFI – Proceedings NDFI*, 2009, Vol. 1 (46), available at: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/npndfi/2009_1/Statti/Pasichny.pdf (24.09.2013).
3. Financial crisis of 2007-2008 ranked fourth among global crises [*Finansova kryza 2007-2008 rr. zaymaye chetverte mistse sered hlobal'nykh kryz*]. RBK Ukrayina, 14.12.2010, 0815, available at: <http://www.rbc.ua/ukr/finance/show/finansovyy-kryzis-2007-2008-gg-zanimaet-chetvertoe-mesto-sredi-14122010081500> (08.07.2013).
4. Björn A. Foreign Direct Investment in Industrial Research and Development: a Study of German MNCs. *Research Policy*, 2005, Vol. 34, No. 4, pp. 395–410.
5. Boni M. *Polska 2030 – Trzecia fala nowoczesności*. Edukacja, nauka i rynek pracy: (Presa Rady Ministrów), available at: http://pkpplewiatan.pl/opinie/aktualnosci/2011/1/files/2011_04/Rynek_pracy_-_MB_-_AKtywizacja_Zawodowa.pdf. (28 marca 2011).
6. Ciesielska D. *Wpływ offshoringu na rozwój przedsiębiorstwa w świetle koncepcji zarządzania wartością firmy*, available at: http://www.e-finanse.com/artykuly_eng/105.pdf (04.08.2011).
7. *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2006-2009*: [Електронний ресурс]: Informacje i opracowania statystyczne / Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Szczecinie / Magdalena Orczykowska, Joanna Piotrowska, Magdalena Wegner, Marta Zelińska, Warszawa, 2010. available at: http://www.stat.gov.pl/gus/nauka_technika_PLK_HTML.htm.
8. Gereffi G., Fernandez-Stark K. The Offshore Services Value Chain: Developing Countries and Crisis. *World Bank Policy Research Working Paper*, 2010, No. 5262, pp. 1–34, available at: <http://elibrary.worldbank.org/doi/pdf/10.1596/1813-9450-5262> (14.07.2013)
9. *Knowledge Economy Index (KEI) 2012 Rankings*, available at: www.worldbank.org.
10. *Małych Roczników Statystycznych Polski za 2000-2011*. Główny Urząd Statystyczny Polski; redaktor główny Halina Dmochowska. – Warszawa: Zakład wydawnictw statystycznych, available at: http://www.stat.gov.pl/gus/5840_737_PLK_HTML.htm?action=show_archive.
11. *Offshoring and employment. Trends and impacts*. OECD, 2007. p. 207, available at: <http://www.oecd.org/industry/ind/38819650.pdf> (22.08.2013).

Рецензія: д.е.н., проф. Гринчуцький В. І.

Reviewed: Dr., Prof. Valeriy Hrynychutskyy

Received: April, 2014

1st Revision: April, 2014

Accepted: May, 2014

